

ČAJ



Pro chvíle pohody

LISTOPAD 2015

Časopis Autorů Jičínska

Veršotepců je mnoho, básníků tak akorát.
Kdyby byl každý básníkem, to by svět vypadal!
Přemnožení básníků se děsil už Platón.

Proč tu jsou?

Většina lidí o báseň za celý život nezavadí,
ale ty básně existují, jsou k dispozici, čekají,
a i když se nedočkají, nevadí, hlavně že byly
napsány. Abraham se handrkoval
s Hospodinem o Sodomu: Nezahubíš ji, když
se najde padesát, dvacet, deset spravedlivých?

V oněch biblických dobách
se spravedlivých nenašlo ani deset.
Ale básníci jsou jako nepovinné ručení,
díky nim naše civilizace přežije.

Karel SÝS

110

Vážení čtenáři,

listopadové číslo patří autorům kolem Unie českých spisovatelů.

Hostem je brněnský lékař, vysokoškolský profesor

Michael Doubek,

autor několika knih a spolumajitel nakladatelství Kmen.

Představuje se nám úryvkem z chystaného románu

„Nepřizpůsobivost.“

Rozhovor poskytl předseda UČS **Karel Sýs.**

Otázky jsem kladl a v ruce držel Sýsovu první sbírku

„Newton za neúrody jablek“.

Karel Sýs přiznal, že:

„Básníci a zamilovaní chodí pod chodníkem.“

V listopadovém ČAJi představuji

almanach nakladatelství Kmen „Od války k válce“,

který oficiálně vyšel v září 2015

a jeho křest se konal 22.října v Praze.

Almanach prezentují oba editoři,

Ivana Blahutová a Michael Doubek, doslovem.

Nabízím dvě zajímavé knihy, zasluhující naši pozornost,

a to **„Běžte do Prčic anebo jinač“ Michala Černíka**

a **„Odcizenou krajinu“ Jaroslava Čejky.**

Snad Vás přivedou k tomu, abyste po knihách sáhli a přečetli si je.

Tvorbu regionálních autorů uvádějí také autoři UČS,

a to básní **„Jak umírají lípy“ Josef Jindra**

(vzpomíná na Semtinskou lípu)

a povídkou **„Vysvědčení“ Václava France,**

která nás zavádí do absurdního světa „nových vztahů“ rodičů a dětí.

Hezké listopadové počtení přeje

Václav

MICHAEL DOUBEK (*1972) vystudoval Lékařskou fakultu Masarykovy univerzity. Pracuje jako lékař a vysokoškolský pedagog. Je profesorem onkologie. Kromě desítek odborných českých i zahraničních publikací vydal několik překladů ze španělštiny (knihy Abel Prieto: *Let kočky*; Miguel Hernández: *Přebývá mně srdce*; Francisco López Sacha: *Zlatý svět*), pohádkové knížky *O sluneční panence a deštivém panáčkovi* a *Letecká pohádka* či novelu *Tvůj den, má noc*. Je zastoupen v několika sbornících a pravidelně publikuje v týdeníku Obrys-Kmen, nyní Literatura, umění, kultura. Je členem redakční rady týdeníku Literatura, umění, kultura a členem předsednictva Unie českých spisovatelů.

V roce 2015 založil spolu s Ivanou Schuster Blahutovou Nakladatelství Kmen (www.nakladatelstvi-kmen.cz). Pro první knihu toho nakladatelství, sborník Almanach Kmene 2015 s podtitulem Od války k válce napsal povídku *Markytánka* a přeložil povídku William Deana Howellse *Edita*



Ukázka z chystaného románu Nepřizpůsobivost

Mlha skrývala krajinu. Celý den. Žlutnoucí a červenající listí buků, javorů a kaštanů ve starém zámeckém parku se jednou provždy rozloučilo se sluncem. Mezi stromy se kdysi rozkládaly upravené palouky. Ty ale nyní zarůstaly hustými keři. Svídy a klokoče svíraly stále se zmenšující plochy nekosených trav, jejichž pobledlé listy mrtvolně uléhaly na zem. V podzimním odumírání však nebyla beznaděj, po podzimu a zimě přijde jaro a z kořenů starých stébel a stonků vyraší nový život. V nový život doufali i lidé, bloudící zpustlými parky, zahradami, poli a ulicemi, lidé, kteří už ale ani zdaleka neměli takovou jistotu jako stromy, keře a traviny.

Byl 28. říjen, kdysi oslavovaný den. V ten den vzniklo Československo, na které si ale teď už skoro nikdo nevzpomínal. V ten den se u nás rovněž měnil letní čas na středoevropský. Jenže čas začal plynout úplně jinak. Ručičky už se neposunují o hodinu zpět. Vrátily se totiž nazpět o desítky, možná stovky let. Lidé čas přestali počítat na minuty a hodiny, ba mnozí i na dny, týdny a měsíce. Komu se strojek na měření času zastavil, nad tím čas ztratil svoji moc.

On ale patřil k výjimkám, k tomu zbytku lidí, pro které pravidelné natahování hodinek ještě nějaký smysl mělo. Chránil si svoje staré mechanické primky, protože bez nich by se sem nemohl vrátit právě dnes.

Ještě aspoň dvě hodiny by mu měly tikat. Pak už nemusí, pak pravděpodobně i pro něho ztratí udržování chodu malého strojku smysl. Nicméně ještě ty dvě hodiny, ještě ty dvě hodiny ať se ručičky posunují po ciferníku!

Zarůstajícími průhledy mezi dřevinami bylo stále ještě možné spatřit nažloutlou zámeckou budovu. Na rozdíl od parku se zámek za poslední roky téměř nezměnil. Co si kdekdo pamatoval, byla to oprýskaná a neudržovaná budova s vylámanými okenicemi a rozbitými skly ve zbylých oknech, se zavřenými dveřmi pobitými latěmi a provrtanými rezivými hřebíky. Snad jen víc komínů se sesulo do nitra budovy a střecha byla obnaženější kostrou krovů, které trouchnivěly, lámaly se a z nichž odpadávaly tašky jako kusy masa z mršiny.

Přes všechno, co se událo, přes všechno, co jeho i celou společnost potkalo, se sem vrátil. Vrátil se sem vlastně právě proto. Přišel, jak slíbil. Jak slíbil jí i sobě. Prodral se keři a zastavil se na kamenném můstku přes hluboký zámecký příkop. Opřel se o mostní zábradlí. Kupodivu drželo. Dohlédl odsud štěrbínami mezi větvemi na zámek. Před zámeckou

budovou hořel oheň a kolem něj se shromáždila větší skupina osob. Sedící i postávající lidé hleděli do plamenů a natahovali k nim prokřehlé ruce. Lovci se vrátili s kořistí a až se zahřejí, podělí se o ni se svými ženami a dětmi. Byli to jediní lidé v širokém okolí, ačkoliv nedaleko zámku začínaly ulice kdysi malebného a rušného městečka. Městečko obkružovala říčka, za níž se na východě zvedala teplá kamenitá stráž s barokní kaplí na vrcholku. Mělký tok se ploužil pořád ve stejném korytě, ale jeho překvapivě čiré vody si teď musely hledat cestu mezi trámy, rezivými vraky automobilů, terénními vozy bývalých boháčů i starými škodovkami, vlnily se nad cihlami rozesetými po dně a těžce přeskakovaly další harampádí naházené vodě napospas.

Prošel cestou mezi pustými domy, obešel zámek a za místem, kde býval podchod spojující město s malou čtvrtí v prudkém ohybu řeky, vstoupil do starého parku. Strop podchodu se sesul a zhradil průchod. Lidem u zámku se vyhnul, protože chtěl být sám se svými myšlenkami, ne proto, že by se jich bál. Nyní už s nimi soucítí. Rozuměl jim. Byl rozhodnutý sdílet jejich osud.

Ti lidé mívali práci a vedli skromné a přece spokojené životy. Den co den se lopotili, aby se dobře najedli, aby spláceli hypotéky, nebo šetřili na dovolenou, aby dětem zaplatili věci do škol, kroužky, aby jim koupili hračky, po nichž dětičky toužily, protože je vídaly v televizních reklamách. Tihle lidé kdysi opovrhovali všemi lenochy a příživníky, nepřízpůsobivými, kteří nepracovali poctivě jako oni, kteří podle jejich soudu cizopasili na sociálních dávkách, kteří se měli dobře z jejich daní a kteří žili v místech, jimž se přikrášleně říkalo vyloučené oblasti, ačkoliv to byly ubohé chudinské čtvrti. Chudina jako by tehdy v jejich očích neexistovala. Pro ně to byli nemakčenkové a socky. Tak dlouho sockami opovrhovali, tak dlouho na ně svalovali vinu za své problémy, neúspěchy, nenaplněné sny, až se nakonec i oni jednoho dne probudili jako tito vydědenci, jako tato hovada, jako pijavice, zardoušení oprátkou dluhů nebo nemocní nebo obojí. Byli z toho tak zmatení, že opustili své domovy bez jediného slova či gesta vzdoru, když jim brali střechu nad hlavou.

Pokorně vzali své děti a zbytek věcí, které jim ještě patřily, a nastěhovali se pod mosty. Po čase ale začalo být pod mosty těсно. Lidé vandrovali lesy, zaplevelenými poli a zahradami. Plížili se kolem svých bývalých domů, které nakonec jeden vedle druhého zely prázdnotou a pustly. Lidé už ale neměli důvod se do nich vracet, i když z vchodových dveří postupně odpadaly pečeti exekutorů a superbohatí oligarchové, kterým domy spadly do klína, byli bůhvídkde. I exekutoři se stávali oběťmi systému, jenž jim předtím předhazoval úlovky: úlovky nejdříve tučné, posléze ale hubené až

vychrtlé a nakonec žádné. Svůj starý život by lidé mezi zdmi, dávajícími jim kdysi pocit bezpečí, marně hledali, a proto se začali shlukovat do skupin, do tlup. Jen ty dávaly naději na přežití. Elektronické sociální sítě byly nahrazeny hmatatelnými osobními vazbami. Ty sítě byly rozcupovány jako celý sociální systém. Ztratily důvod své existence dokonce ještě dřív, než byl úplně vypnut elektrický proud. Kdo by se také svěřoval ostatním se svými útrapami, koho by zajímaly starosti druhých, když všichni bojovali o holou existenci. Facebookové tlachání nemívalo bolestnou příchut', bylo se čím chlubit, zatímco svět zachvacovalo hoře.

Hořkost pro všechny bez výjimky, myslel si dřív. Ale nyní už tomu přece jen nevěřil. Chtěl doufat v naději na lepší časy.

Michal ČERNÍK : „BĚŽTE DO PRČIC ANEBO JINAM“

Vydala Euromedia Group k.s. - Knižní klub v Praze

v roce 2004

Michala Černíka znám spíše jako básníka, a tak jsem trochu zvědavě sáhl v knihovně po jeho prozaické knížce „Běžte do Prčic anebo jinam.“ Zajímavá publikace vyšla již před více než desetiletím, ale myslím si, že neztratila nic na své aktuálnosti ani dnes.

A tak jsem se s Michalem Černíkem vydal na putování po více než šesti desítkách zajímavých míst naší vlasti. A musím napsat, že je radost nechat se vést průvodcem pomyslné cestovní kanceláře Michalem Černíkem, který v sobě nezapře básníka. Dokáže nejen čtenáře poučit o zajímavostech, historii, ale taky potěšit svým krásným jazykem, navodit správnou atmosféru, aby každý obul boty a vydal se ... třeba do Prčic.

Ale vážně, pochopitelně, že jsem celou řadu míst, které jsou v knize popsány znal, hodně jsme jich s manželkou navštívili, ale přiznám se, že jsem se dozvěděl celou řadu zajímavostí, mně dosud neznámých, a to jsou ona místa nedaleko mému bydlišti v Českém ráji.

Třeba Dlaskův statek u Turnova, dokonce jsem tam byl synovci na svatbě, ale netušil jsem, že rodina Josefa Dlaska, mimochodem utopil se v Jizeře kousek za statkem, se přestěhovala později na Ukrajinu a její potomek se následně účastnil osvobození Československa za 2.světové války a dokonce se přijel na statek svých předků podívat.

Netušil jsem, jak vznikla nadávka „harant“, i když jsem nepřímě věřil, že v tom bude mít prsty Kryštof Harant z Polžic a Bezdruzic (a taky z

nedaleké Pecky), který byl jedním ze 27 českých pánů, kteří přišli o život na Staroměstském náměstí 21.června 1621, ale on za to hanlivé označení nemůže, to má na svědomí jeho synovec – generál. Potlačil totiž roku 1680 nevolnickou vzpouru na Plzeňsku a sedláci potom nadávali do harantů každému, kdo se jim znelíbil.

Takhle bych mohl pokračovat dál, ale přečtěte si knihu sami. Jen bych ještě autora ujistil, že restaurace U kanonýra Jabůrka stojí u silnice mezi Hořicemi a Hradcem Králové pořád, nakonec dost často tudy jezdím, byl jsem tam i na obědě a skutečně je to vyhlášená restaurace dodnes.

Zaujala mě celá řada míst, ale snad nejsilnější je kapitola „Chodská hyjta“ věnovaná stavení Jana Sladkého Koziny v Újezdě. Taký jsem ve statku před lety byl, dokonce s našimi literárními přáteli v rámci Chodského poetického jara, ale netušil jsem, jak velkou úctu měli lidé ke stolu. A že se třeba jako první při požáru vynášel stůl. „Stůl byl středem rodiny, byl symbolem rodinné lásky a dědil se z otce na syna jako svátost. Dokud stálo stavení, stál ve stavení na svém místě i stůl.“ - viz citace str. 62. „Je to nejvznešenější kus nábytku, vznešenější než trůny vladařů, které nikdo nezachraňoval a nepolíbil.“

Pochopitelně jsem uvítal, že autor navštívil náš Český ráj, protože tady jsem jako doma. Paní učitelka Marie Hylmarová nás sem vodila a vštěpovala nám lásku k rodnému kraji. A i když už paní učitelka nežije, rád vzpomínám na naše školní výlety vláčkem, které začínaly ve stanici Turnov – město a potom jsme pěkně pěšky šli přes Valdštejn a Hrubou Skálu do Sedmihorek, kde jsme zase sedli na vláček a jeli na Jičín. A při těch cestách nám paní učitelka vyprávěla a při čtení knížky Michala Černíka jsem nabyl dojmu, že nás musel poslouchat, protože řadu věcí, o kterých paní učitelka mluvila, zařadil do své knížky. Víte, jak potom chutnala svačina od maminky, když jsme poslouchali pověsti a pohádky o Humprechtu, o Kosti, o Troskách a všech těch dalších krásách našeho kraje?

Možná že tohle všechno dnešním dětem, odkojeným počítačem a mobilem, chybí. Ta poetika, představivost a pěstovaná láska k místům, které bychom měli nosit v srdci. A jsem rád, že Michal Černík tyto návštěvy zajímavých míst našim dětem, ale nejen jim, tak krásně poeticky zprostředkoval.

A jestli mě něco mrzí? Snad jen to, že se toho nedožila Semtinská lípa (viz str. 124). Ale jsem rád, že o ní napsal sobotecký básník Josef Jindra krásnou báseň, kterou si na závěr mého ohlédnutí za zajímavou knížkou dovoluji přibalit! Třeba Vás inspiruje a vydáte se stejně jako Michal Černík na cestu „Do Prčic anebo jinam!“

Václav

Josef JINDRA: JAK UMÍRAJÍ LÍPY (Šrámkově Semtinské lípě)

Byla bych do týdne
voňavě rozkvetla
Pro plné pláсты
pro plné úly
tisícům včel
Nejsem tak stará
abych to popletla
pohleďte
kvítečky
nesou už pel
pro každou z nich
a bez čekání

Ráda jsem dávala
vítr jsem chtěvala
v koruně měla jsem
milostný klín
prohnutá v kmínku
a žádostivá
jako ty dívky
co s chlapci se scházely
a já jim prostřela
k líbání stín
Když jsem pak nabrala
na síle v těle
nebyl už nikdo
kdo by jak za mlada
prohnul mě v pase
Přišli jen trhání
větve mi rvali
blůzičku z haluzí
potrhali
mazlit se ale neuměl
žádný

To nebyl silák
a to mi věřte
kdo mě to krutě

přelomil v půli
Zběsilý nájezdník
pro lásku neschopný
zákeřnou ranou
srazil mě nahou
a bezbrannou
bolestí harfa zasténala
Tak teď tu ležím
a hrozně se stydím
Jen pár set let
a nemůžu vstát
Jak stará bába !
Ach – nepalte mé bílé tělo
snad léty trochu zdřevnatělo
a bílá krev
mi jako míza prýští
z vnitřností z hlavy
z rukou i nohou
Až věda jednou zjistí
že jako vy jsem měla duši
pak loutky a sochy
to dosvědčit mohou
Jsem jenom strom

Jsme starší než lidé
Víc chceme žít
a zelené ruce
vztáhneme k slunci
i když nás život
přerazí v půli
Jen když se kořeny
držíme země

Teď třeba politujte mě
a o stáří nic neříkejte
Řekněte
ještě mohla tu být
Zase by rozkvetla
každý rok –
zjara

„BÁSNÍCI A ZAMILOVANÍ CHODÍ POD CHODNÍKEM“

ROZHOVOR – KAREL SÝS



Karel Sýs, básník, publicista, překladatel, předseda Unie českých spisovatelů, autor velkého množství sbírek poezie, vedoucí redaktor literárního týdeníku *Literatura – Umění – Kultura*, a mohl bych pokračovat hodně dlouho, než bych vyjmenoval všechny aktivity autora, který vstoupil do české literatury sbírkou *Newton za neúrody jablek*.

Listuji si první vydanou sbírkou Karla Sýse (druhé vydání z roku 1986 v edici *Klubu přátel poezie*) a napadá mě řada otázek, a tak jsem se raději zeptal přímo autora.

Necítíš se někdy jako “Newton za neúrody jablek”? Kolik je to vlastně let od vydání knížky a jaké tehdy byly tvoje představy o světě v 21. století?

Sbírka měla vyjít již v roce 1967, ale tiskaři se vzbouřili, odmítli vysadit několik veršů, které pohoršily jejich útlocitnost. Zpožděné vydání v roce 1969 sbírce prospělo, neboť jsem ji mezitím doplnil o podstatnou část.

Newton objevil svůj zákon právě díky neúrodě jablek. Když se jablek urodí mnoho, padají na mnoho hlav a každý tento jev bere za samozřejmost.

Před 46 lety jsem si 21. století nijak nepředstavoval, bylo mlhavější než mlhy na blatech.

V tvé básni Maturitní večírek na břehu řeky Otavy se vracíš do Písku. Víš, že jsi však část mládí prožil v Kostelci nad Orlicí. Jak moc se obě města podepsala na tvém básnickém vidění světa?

Kostelec byl důležitější – žil jsem v něm do šesti let a začal chodit do první třídy.

Co uvidíš, uslyšíš, zažiješ do šesti let, to tě zformuje, kdybys žil do sta!

Kostelec byl a je malý, ale pro velké oči malého dítěte veliký až dost. Jako v zrnku písku se v něm rozprostíraly pouště, ale džungle i točny.

Písek je město dost nafoukané, ač neprávem. Teprve dnes jsem pochopil, proč Fráňa Šrámek později nechtěl při projíždění Pískem vystoupit ani na peron. Ano, i mně tam “peroutky začaly růsti”, ale taky tam umřela maminka.

V básni Písemná práce píšeš, cituji: “Člověk který nerozumí matematice není u mne člověkem / Bez veršů se lze obejít bez počtů nikoliv.” Moje manželka, učitelka matematiky, by měla radost. Ale ty jsi vystudoval VŠE. Jak si inženýr ekonomie potýká s poezií? A dokážeš si představit, že by se v tvém životě neobjevily verše?

Ekonomie se poezie týká – ekonomie slov. Vždyť k úhelným kamenům poezie patří úspěšnost.

Svoji první sbírku jsi věnoval Františku Hrubínovi. Ke komu z českých básníků se rád vracíš? A kdo si myslíš, že stojí z dnešních básníků za povšimnutí? Které sbírky poezie bys čtenářům doporučil?

Doporučovat někomu poezii lze jen opatrně. Zejména dnes, kdy jsme jako stádo vedeni do obchodních řetězců ke konzumu, se snadno může stát, že doporučený básník literárnímu novicovi nesedne a může na poezii zanevřít navždycky. Své udělá i škola a povinná četba. K poezii by se člověk měl dostat sám, ale uznávám, že popostrčit je dovoleno.

František Hrubín byl schopen v člověku, zejména v mladém, rozškrtnout zápalu. Stejně jako Nezval, Seifert, Holan, a svou dodnes moderní zpěvností Kainar. V poezii totiž neexistuje kategorie “staré páky”.

Priznám se, že mne dnešní záplava básnických sbírek, vydávaných na běžících pásech, moc nezajímá. Kniha je událost, neobjevuje se každý den, ani každý rok, ani každé desetiletí. Já bych každému doporučil Hrubínovu Romanci pro křídlovku, Nezvalovu sbírku Sbohem a šáteček...

V oddílu sbírky Newton za neúrody jablek “Imaginární návštěvy” se vyznáváš ze sympatií k řadě osobností nejen literárních (např. Albert Einstein). Koho bys dnes pozval na návštěvu?

Dnes už bych byl s pozvánými opatrnější. Bohužel – je to jistá známka stárnutí. Koneckonců člověk si nemusí zvat samé celebrity. Písnička často potěší víc než kantáta pro stohlavý sbor.

V básni Ach kde jsou ty časy píšeš: “kdy poprvé uslyšev o zubu moudrosti pátral jsem pak dlouho tajně v puse nenalézaje”. Zmoudřel jsi léty?

Nemůžu říct, že bych se někdy nudil, ale jak léta přibývají, ubývá věcí, pro které se dokážu nadchnout. Ale jestli takhle vypadá zmoudření? Beztak není o co stát, básník by měl pořád vidět jitřním zrakem, a ten se s moudrostí moc nesnáší.

Ve sbírce je spousta míst věnovaných lásce, někdy možná smutným prožitkům, jako např. v básni Malá podzimní: “Ted’ když ji potkám / nemyslím ani na alej /v níž se prohání vítr / beztak prázdný.” Zklamání v lidech patří nejen k lásce. Jak moc tě zklamali lidé kolem tebe? A jsou i tací, s kterými se raději nechceš potkávat?

Každá změna režimu, neřku-li státní převrat, s sebou nese i převrat v lidech. Charaktery se obracejí naruby, stará přátelství i staré lásky zreznou přes noc! Naštěstí potkáš lidi, o kterých jsi dosud nevěděl, a hle – oni jsou tví přátelé. A přestane ti vadit, že “bývalí” přecházejí na druhý chodník. Ostatně básníci a zamilovaní prý chodí pod chodníkem!

V Malé milostné se ptáš: “Kdybys miláčku věděla proč jsou na světě básníci / Poezie je zázrak Poezie je dřina.” Nedá mi to se nezeptat: Proč jsou na světě básníci? A není těch básníků mnoho, zatímco čtenářů nějak málo? Jaká je distribuce současné literatury? Jak těžké je dostat slovo od autora ke čtenáři? A co na to neviditelná ruka trhu?

Veršotepců je mnoho, básníků tak akorát. Kdyby byl každý básníkem, to by svět vypadal! Přemnožení básníků se děsil už Platón. Proč tu jsou? Většina lidí o báseň za celý život nezavadí, ale ty básně existují, jsou k dispozici, čekají, a i když se nedočkají, nevadí, hlavně že byly napsány. Abraham se handrkoval s Hospodinem o Sodomu: Nezahubíš ji, když se najde padesát, dvacet, deset spravedlivých? V oněch biblických dobách se spravedlivých nenašlo ani deset. Ale básníci jsou jako nepovinné ručení, díky nim naše civilizace přežije.

“Kdybych měl napsat báseň v růžové” nacházím v jedné básni. Ale tvoje tvorba není moc “růžová”, právě naopak, je kritická jako tvoje Apokalypsa podle Joba. S jakými reakcemi ses setkal? A jak je možné, že taková výjimečná sbírka se nedá koupit ve všech knihkupectvích? Nebo už byl celý náklad rozebrán? Proč dnešní poezie “zavírá oči před realitou”?

Jsou období růžová a období trnitá. Kdysi mi kritici vyčítali, že píšu jen “o ženskéjch”. Nebyla to sice pravda, ale kritici rádi zjednodušují. I dnes je kolem nás hodně růžového, hodně krásnejch “ženskéjch”, ale strašně moc lhostejnosti a cynismu, kdejaký pasák zlatých telat z nás pěstuje blby, co reagují jen první signální soustavou a slintají, sotva v televizi zahlédnou novou čokoládovou tyčinku. Máme si užívat náhražek, buřtů nacpaných rozemletými drápy, plastických lásek, žen plných éček, stabilizátorů, emulgátorů, konzervantů...

Snad není všem dnům konec, našel jsem – nějakým zázrakem – osm set čtenářů pro Apokalypsu. Osm set výtisků je dnes opravdu div. Mlčení básníka odsuzuje k zapomnění. Je třeba bubnovat na poplach, a ne jen v poledne vyzkoušet sirény a pak ticho po pěšině!

Báseň nazvaná K.H.M. obsahuje i verš “na básníka je naloženo víc než na třicet uhlířů”. Tak si říkám, že o tobě to platí dvojnásob. Jak stíháš všechny věci kolem UČS a kolem LUKu? Máš stále dost zájemců o publikování v LUKu? Neodtahují se někteří proto, že LUK vychází jako příloha Haló novin?

Předpokladem tvorby je pracovitost a zdraví. Doufám, že mne neopustí.

Do LUKu píší čím dál častěji lidé, kteří ještě nedávno stáli úplně jinde, na druhé straně onoho pomyslného chodníku. A jiní se naopak odtahují, nazývají LUK plátkem, jako by takový plátek šunky nebyl lepší než kolo salámu ze separátu! Inu ať si žerou ty své uměle narůžověné a karcinogenním kouřem nasmraděné piliny.

A ještě jednou K.H.M.: “Básník utrativ kus pozemského věna / opouští zem jak těsnou marodku.” Není v českých literárních kruzích nějak těсно? Za chvíli bude mít pomalu každý autor svoji vlastní profesní organizaci, nebude s nikým mluvit, nebo je to jen moje mylné zdání?

Spolků je naseto, spolkaření je česká vášeň, ale co z toho? Dřív stačily hospody, případně kavárny. Dnes, i když se sejdou valné hromady, sedí každý sám.

V básni Moje narozeniny a svátek tetý Miluše píšeš, že “narozeniny by

měly slavit spíše maminky oslavenců”. Není žádným tajemstvím, že v příštím roce oslavíš významné kulatiny. Oslavíš je nějakou sbírkou či publikací? Na co se máme my čtenáři těšit?

Nejlepší pro básníka je bezčasí. Bože, vždyť už jsem dvacet let “ctihodným kmetem”! Kulaté narozeniny jsou samozřejmě záminkou k inspiraci. Po mnoha letech chci vydat tzv. drobnou lyriku. Kratší, ba kratičké básně jsou mi beztak milejší než poémy, i když jednou dvakrát by měl každý napsat vlastní Apokalypsu. Takže snad vyjdou Básně všeho druhu.

V závěrečném slově v druhém vydání Newtona v prosinci 1986 Petr Skarlant tvoji sbírku překřtil na “Básník za neúrody ňader”. Jak moc je pro básníka inspirativní láska?

Láska je pro básníka všecko – motor i benzín. Láska a nenávisť.

Já si taky dovolím parafrázovat název sbírky: “Básník za neúrody slušnosti”. A odtud i moje poslední otázka: Co může udělat poezie pro to, aby se v Čechách žilo lépe?

Hodně i nic. Poezie nutně něčemu straní, jinak by nebyla hodna svého názvu, ale jejím úkolem není zařizovat světu, natož českému, lepší život. Jak si kdo ustele, tak si lehne.

Poezie není pokojská, ani služka, ani smírčí soudce.

Ale vzbuzuje v lidech snění. A kdo sní, ten nepojde za zdí.

Za rozhovor poděkoval Václav

Jaroslav ČEJKA: ODCIZENÁ KRAJINA
Vydala Moravská Bastei MOBA, s.r.o. v roce 2013

Hlavní postavou románu „Odcizená krajina“ je stejnojmenný obraz surrealistického malíře Tomáše Rajena, kolem něhož se děj knihy točí, až dospěje k velké záhadě i detektivnímu vyšetřování. Obraz, který malíř namaluje v roce 1942 v době atentátu na Heydricha, symbolizuje krajinu Neveklovska, která je třikrát „odcizená“. Navíc obraz žije svých tajuplným životem, takže se na něm samovolně objevují, jako by domalovávány, tři portréty, Heydricha, Stalina a jistého doktora Kaliny. Kdo je doktor Kalina se čtenář dozví až v samém závěru knihy.

Celý román představuje sedm desetiletí života v Čechách. Malíř Tomáš Rajen prožívá svoje milostné vztahy se sestrami Verou a Emou, i ony zažívají „kotrmelce osudů“. Vera projde koncentračním táborem, aby se stala komunistkou, ale v 50. letech je vězněna, aby se nakonec stala poslankyní a po roce 1968 zase nepohodlnou osobou s kontakty na disidenty. Ema porodí Tomášovi nemanželské dítě, dceru Šárku. A právě Šárka vtahuje do děje další zajímavou postavu, básníka Přemysla Rataje. Rataj nejen že se náhodně ocitá u smrti Šárčina otce Tomáše Rajena, ale intimně se sbližuje s ještě nezletilou Šárkou (to jej donutí podepsat spolupráci s StB) a následně počnou dítě, syna Václava, který po sametové revoluci končí jako drogově závislý a nakonec zasáhne do všech zvratů kolem obrazu „Odcizená krajina“, kdy je obraz ještě jednou odcizen.

Román splétá řadu zajímavých osudů, dějů na pozadí historických událostí, prochází postupně válkou, únorem 48, kultem osobnosti, Pražským jarem a 21. srpnem 1968, normalizací, přestavbou, listopadem 1989 a následným vývojem po roce 1989.

Nejzajímavější postavou románu se mi jeví právě básník Přemek Rataj. Sice nevím, do jaké míry byl autorův život předobrazem života Přemka Rataje, ale skutečnost, že Čejka se v 70. a 80. letech pohyboval v prostředí českých literárních kruhů, ukazuje, že ví o čem píše. Nakonec i celá řada jmen, ač pozměněných je poměrně jasně čitelná (např. Heda Hládková). A tady je právě román velmi zajímavý, protože otevřeně popisuje praktiky a postavičky lidí rozhodujících o české a slovenské kultuře té doby. Přemek je vlastně produktem své doby, snaží se kličkovat, proplouvat (viz přirovnání s úhořem). Místo v Literárním slunečníku přináší Přemkovi moc, ale i sexuální kontakty s mladými básničkami, zplodí další nemanželské dítě, aby se nakonec usadil u slovenské autorky Zuzany, s níž má další dvě děti.

Přijde listopad 1989 a Rataj zažívá další hořkou zkušenost, neboť s

lidmi, které se snažil chránit, nenachází společnou řeč a je „odejit“. A nadějně vypadající „listopad“ zklame i Přemka Rataje, kterého varuje při televizních přenosech jeho žena Zuzana.

V knize najde čtenář celou řadu pozoruhodných míst, např. str. 283: „Ale zatímco partajní funkcionáře bylo možno přelstít, peníze ne. Diktatura peněz začínala v Přemkovi vzbuzovat větší odpor než diktatura proletariátu.“

Str. 297: „Svoboda měla i své stinné stránky, o kterých Emě v dobách nesvobody nikdo neřekl. Přesněji řečeno nikdo, komu by věřila. Ti, kteří lidem tak dlouho lhali, říkali občas i pravdu, jenže jim to skoro nikdo nevěřil. Černobílé filmy vyšly z módy už dávno, ale černobílé vidění světa prožívalo svou renesanci.“

Těch odkazů a citací by se našla celá řada. Možná proto, že se autor kriticky dívá nejen na dobu před rokem 1989 ale i na dobu po listopadu 1989, není v povědomí českého čtenáře. Já sám jsem se s knihou setkal náhodně v „levných knihách“ prodávala se za 59 Kč a četl jsem o ní jen v Literatuře – Umění – Kultuře (recenze z pera Milana Blahynky). Že by opravdu platilo, jak píše na str. 331 autor, že: „Jenže mnozí z těch, kteří se po roce 1989 chopili vesel na všech možných úrovních veřejného života, převzali od svých předchůdců (někteří vědomě, jiní podvědomě) nejen moc, ale i jejich zlozvyky a předsudky. Byl mezi nimi také zlozvyk kádrování (podpořený přijetím lustračního zákona) a také předsudkem, že kdo nejde s námi, jde proti nám. A protože Přemek s nimi nešel, šli oni proti němu.“

Myslím si, že kniha „Odcizená krajina“ je jednou z mála, která se kriticky dívá na naši nedávnou historii, prostě „padni komu padni“, ať už k ní máme různé výhrady, je to kniha, která si zasluhuje, aby se o ní v literárních kruzích vedly diskuse, polemiky, ale zatím cítím jen ticho po pěšině.

Jaroslav Čejka vytvořil pozoruhodné dílo hodné zájmu čtenářů, ti se o knize bohužel z našich literárních časopisů mnoho nedozví. Proč? Proč kniha nefigurovala mezi kandidáty na literární ceny?

A tak mě napadá, neví autor, který se v literárním prostředí českých redakcí pohyboval v dobách normalizace stejně jako básník Přemek Rataj, něco o lidech, kterým by vzpomínání na tu dobu mohlo být nepříjemné? Není „cenzura tichem“ lékem? Ale na to nechť si čtenář zodpoví sám po přečtení knihy!

Václav

ALMANACH KMENE 2015

„OD VÁLKY K VÁLCE“

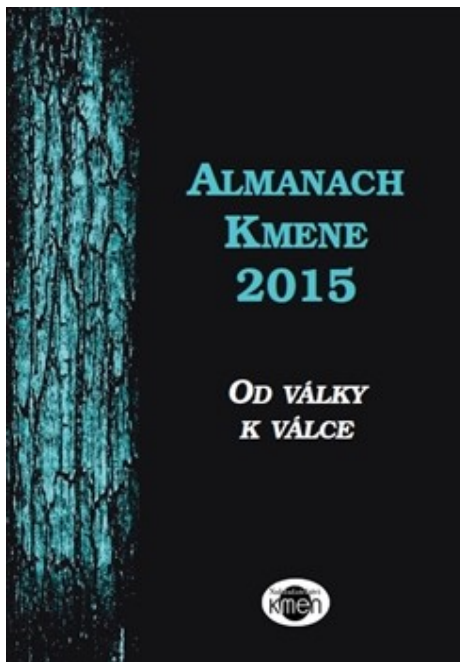
V září vydalo Nakladatelství Kmen svou první knížku - ALMANACH KMENE 2015 s podtitulem Od války k válce. Obsahuje celkem deset povídek od sedmi českých a dvou zahraničních autorů. Černobílými ilustracemi jej doprovodila Ida Huttová.

Pro bližší informaci zde uvádím v plném znění DOSLOV:

Historie lidstva od počátku kráčí po kruté cestě od války k válce. Na naší planetě snad ještě nikdy nezavládl celosvětový mír. Po nejkrvavějším konfliktu v dějinách bylo Evropě dopřáno prožít více než čtyři desetky let v relativním klidu, byť v podmínkách války studené. S pádem bipolárního systému se však nebezpečí horké války opět přiblížilo i k našim domovům – připomeňme si například občanskou válku na Balkáně a bombardování Jugoslávie. A právě nyní nám válka znovu začíná neurvale bušit přímo na dveře.

A přece ještě zcela nedávno se válka mnohým jevila jako něco vzdáleného v čase, či přinejmenším v prostoru; jako něco, co se nás vůbec netýká. Jako pouhá hra na válku. Na válku proti terorismu, na válku na obranu demokracie a „našich“ hodnot. Alespoň z televizních obrazovek a počítačových monitorů může někomu vše připadat jako hra. Leč pozor, ona to hra není. Válka k nám míří. Je kolem nás. Už ji vidíme, vidíme ji v očích lidí, kteří prchají do Evropy z míst, kam jsme i my pomáhali válku zasít. Těch očí se bojíme. Raději se do nich nedíváme. Na našich silnicích proto nevitáme uprchlíky, nýbrž americké dragouny. Ale nejdou uprchlíci s dragouny ruku v ruce? – Hrajeme si na Napoleony a lidských tváří miliony jsou pro nás pouhou odnoží, napsal Puškin v Evženu Oněginovi. Asi už Oněgina nečteme, Oněgin byl totiž Rusák.

Rusáci, Amíci, Čecháčci, skopčáci, nácci, bolševici, cigoši, negři, židáci,



arabáci, muslové... Jen pár příkladů nálepkování v běžné soukromé, ba i veřejné komunikaci naší doby. Jen trocha munice z arzenálu permanentně probíhající války slov. – Co to čtete principi? ptá se Polonius Hamleta v 2. dějství. – Slova, slova, slova, odpoví Hamlet a v 3. dějství pak Polonia pod falešnou záminkou „omylem“ probodne.

Slova, slova, slova... Jakou mají moc? V každodenní masmediální kanonádě či na sociálních sítích obrovskou. Leč co slova tiše čekající v knize beletrie a osaměle čtená v tichu pokoje...? Má krásná literatura vůbec nějakou sílu, může změnit něco k lepšímu, může zabránit něčemu zlému, natož tomu nejhoršímu? Zvláště dnes, kdy literárnímu mainstreamu vévodí komerční zábava a brak?

Vždyť co bylo napsáno a přečteno knih odhalujících bestialitu a obludnost válek, a přesto zbraně nikdy nepřestaly řinčet a zabíjet. – Inter arma silent Musae. A přece tolik autorů nevzdalo tento nerovný zápas a navzdory všemu dál bilo na poplach.

Ano, válka se k nám opět blíží – jako by se vracela v hrozivém dějinném kruhu. Vloni si svět připomínal 100. výročí vypuknutí první světové války a letos 70. výročí konce druhé světové války. Památka milionů a milionů mrtvých však nezabránila tomu, aby se mnohé pietní akce a slavnosti nestaly arénou nové, zatím „pouze“ studené války. A ve světě, včetně historicky nejzkoušenější a nejzkoušenější Evropy, zatím dál prudce nabírají na obrátkách války slovní a války ekonomické, násobí se vojenské manévry a bují vojenské rozpočty, rozmáhají se ozbrojené konflikty, jež hrozí přerůst v apokalyptické globální střetnutí. Je lidstvo i v jaderném věku nepoučitelné a chystá se spáchat sebevraždu? Jsou vládcové Impéria šílení, nebo snad už ani nežijí na naší zeměkouli?

Je opět nejvyšší čas bít na poplach! Svůj varovný hlas připojují také autoři našeho povídkového sborníku, který je prvním počinem letos vzniklého Nakladatelství Kmen.

Sborník nese „staronový“ název Almanach Kmene. Titul „Kmen“ provází českou literaturu od 20. let 20. století, kdy začal vycházet měsíčník pro moderní literaturu Kmen. Almanachy Kmene vydával ve 30. a 40. letech 20. století Klub moderních nakladatelů Kmen. A právě na tyto almanachy se pokoušíme navázat, i když jsme si vědomi, že k jejich přispěvatelům náleželi ti nejlepší čeští literáti své doby, jimž je obtížné konkurovat. Za všechny uvedme některá jména pořadatelů tehdejších almanachů: Josef Čapek, Jaroslav Seifert, František Halas, Kamil Bednář.

Téma Almanachu Kmene 2015 vyjádřené široce pojatým podtitulem Od války k válce se v užším smyslu vztahuje jednak k 70. výročí konce 2. světové války, jednak k vrcholícímu jubilejnímu napoleonskému desetiletí čili k výročím napoleonských bitev z let 1805 až 1815.

Tvůrci byli vyzváni, aby s uvedeným tématem nakládali naprosto volně a pracovali s ním podle libosti v užším nebo širším významu, a to v nejrozličnějších povídkových žánrech. Zeitgeist však v tomto případě zapůsobil natolik sugestivně, že šestice z osmi nově napsaných povídek tak či onak zachycuje alarmující obraz naší nebezpečné současnosti směřující k brzké válečné katastrofě.

Vedle českých autorů (Ivana Blahutová, Jaroslav Čejka, Michael Doubek, Ivo Fencl, Václav Franc, Eva Frantinová, Petr Žantovský) byly do sborníku vybrány rovněž dvě povídky zahraničních klasiků: amerického spisovatele Williama Deana Howellsa a ruského spisovatele Alexandra Kuprina. Oba texty vycházejí v českém překladu poprvé. A právě tyto povídky symbolicky zastupují dvě země, Spojené státy a Rusko, jež jsou dnes stavěny do vzájemného protikladu a jež se stávají protagonisty nového studeného válečného konfliktu.

Vzhledem k naznačené tematické šířce a žánrové různorodosti se pořadatelka almanachu rozhodla poskládat všech deset příspěvků do jednoho celku na základě kombinace vícera hledisek: podle kritéria žánrového, tj. od satiry a humoru k povídkám vážného rázu; podle kritéria časového – pojatého jako pohyb v kruhu, tj. od současnosti svázané s výstražnou predikcí... k historické minulosti... a znovu zpět k současnosti a vizi nadcházející zkázy. Dalším kritériem, které se naskytlo, byla výraznost hlavních ženských postav v několika povídkách (počínajíc Hermínou přes Lermu v povídce Hrůza se musí hromadit až k Editě a Markytánce), což umožnilo konfrontovat různé pohledy na válku. A konečně svou roli sehrálo, byť ne absolutně, i kritérium kvantitativní, tj. řazení textů od kratších k delším.

Úvodní satirická povídka Václava France Rozhovor s pamětníkem je svérázným „epilogickým“ prologem, v němž srůstá válečná minulost s přítomností a krvavou budoucností. Navazuje satira Jaroslava Čejky Tajná válka Josefa K. – vyprávěčův sen anticipuje situaci, která navzdory humorné nadsázce a zdánlivé absurdnosti má svůj reálný předobraz v nynější občanské válce na Ukrajině. K témuž satirickému žánru náleží i následující povídka Alexandra Kuprina Napoleonův stín, jež je zároveň prvním příspěvkem připomínajícím napoleonská jubilea. Poslední z humoristicky laděných prací představuje soubor drobných vzpomínkových próz Evy Frantinové Hermína,

kteře se letmo dotýkají i druhého tématu – výročí konce druhé světové války. Svým zakončením však tento text mění dosavadní atmosféru almanachu a nastoluje vážný tón. Následující (druhá) historická povídka Václava France Neškodný podivín vypráví tragickou epizodu z období protektorátu, založenou na skutečných událostech. Ze stejné protektorátní minulosti čerpá mysteriózní povídka Iva Fencle Hruža se musí hromadit, vrcholící pochmurným proroctvím naší blízké budoucnosti. Fencel uvádí na scénu další z působivých hlavních ženských postav – Lermu. Jako její protiklad pak vyznívá Edita ze stejnojmenné povídky Williama Deana Howellsa. Děj se sice odehrává za španělsko-americké války v roce 1898, ale v symbolické rovině jde o stále platný příběh mimo čas a prostor. Coby poslední z hlavních ženských charakterů nastupuje Markytánka ze stejnojmenné fantaskní povídky Michaela Doubka, jež obratně slučuje téma napoleonské s naší bezprostřední přítomností. Kritický pohled na riskantní adoraci militarismu jako by zde dováděl do důsledků slavnou studii Neila Postmana Ubavit se k smrti. Také povídka Ivany Blahutové Bubnování staví na prolínání napoleonské minulosti s aktuální současností a blízkou budoucností. Příběh lze číst ve dvou kódech: v realistickém nebo ve fantaskním; hlavně však vyžaduje od čtenáře, aby si všiml znepokojivých signálů, které hlavní postava už dávno ignoruje, protože se staly příliš běžnou součástí každodenního života. Almanach uzavírá orwellovská povídka Petra Žantovského Nouzový východ. Psychologická sebereflexe muže, jenž se odmítne zúčastnit nesmyslného válčení a zvolí raději dezerci. Válka si ale i od něj vybírá svou daň. Nutnost skrývat se spolu s morální kontroverzí jeho postavení ho duševně devastují a zbavují naděje do budoucnosti.

Nejenom ztráta naděje do budoucnosti, nýbrž ztráta naděje na jakoukoli budoucnost, to je přesně to, oč nás hrozí připravit dnešní hazardní harašení zbraněmi. Ztráta naděje, která by postihla nikoli tisíce a miliony jedinců, leč tentokrát definitivně celé lidstvo. Ačkoli povídky našeho almanachu nevyprávějí o naději, svým naléhavým varováním se snaží naději člověčenstva na mírovou budoucnost bránit.

Ivana Blahutová, Michael Doubek

Více zde: <http://ivana-blahutova.webnode.cz/news/almanach-kmene-20151/>

Václav Franc: VYSVĚDČENÍ

„Tak se pochlub, synátore,“ nedočkavě se zvedl ze svého křesílka otec, ačkoliv jeden a půl metráků živé váhy mu bránilo, aby jeho pohyb byl rychlejší.

„Robiku, tak jak?“ ptala se obstarožní Barbie s mísou chlebičku v ruce.

„Ani se neptejte,“ podal syn otci doklad o studiu.

„To já v tvých letech ...,“ povzdychl si papínek. „Maminko, kdepak mám brýle?“

„Už je nesu, tatínku,“ radostně švitořila zákonitá manželka.

„Co že ...,“ pobledl otec. „Co to má znamenat, tady to ...?“ otec začal šermovat listem papíru před svým neforemným tělem.

„Kávička bude za chvíličku, tatínku, jen se nerozčiluj, víš, že ti to pan doktor nedoporučuje, ale co ty bys neudělal pro rodinu, tolik se o nás staráš a Robik ti jistě udělá jen samou radost,“ držela se matky dobrá nálada jak veš košile.

„Tak se podívej, maminko, jak se náš synátor ve škole přetrhne?“ Otec nezbedné ratolesti podává své životní partnerce vysvědčení.

„Prosím vás, vy z toho naděláte ...,“ směje se syn po matčině vzoru.

„Ale, ale Robiku, co to vidím?“ dobrá nálada se začíná vytrácet. „Čtyřka a tady další, hochu, co jsi nám to přinesl ...“

„No co, pár čtyrek, to je toho ... táta mi stejně sežene nějaké šolich u nich na ministerstvu nebo v senátu, tak vo co gou?“ neztrácí optimismus Robik.

„Víš, ty pitomče jeden, jak já jsem se musel v tvých letech otáčet, abych se vypracoval?“ zvyšuje hlas otec.

„Víš, jak se tatínek nadřel, abychom měli všechno to, co kolem sebe vidíš, myslíš si, že tahle vila 42 + 3 nám spadla z nebe, nebo co?“ přitakávala matka.

„A ten bazén, porschrák, med'ouři, jachta a každý rok třikrát u moře all inclusive, to je pro tebe nic, to nemůžeš aspoň v tý škole pohnout tím svým líným zadkem a sekát latinu?“ Pokračuje v kázání otec.

„Ty chceš snad celý život jako nějaká socka dělat rukama? Co? To je hrozné, to nedovolím!“ hystericky ječí matka.

„Víš, co mě to dalo práce, kolik lidí jsem musel podmazat, než jsem tě na tu školu dostal?“ slovní facky dopadají na synovu hlavu.

„A to školný každej rok, to je majland, ještě štěstí, že se tatínek umí tak otáčet, jinak by tě tam nemohl vydržovat!“ vyčítá matka.

„Taková prestižní škola, kdo si to může dovolit, ale mladý pán si ničeho nevážá! Bodejt' jo, když má všechno naservírovaný pěkně pod nosem, nemusí hnout kostrou a jen si přijde k prostřenému stolu,“ otci nějak

vyhládlo a vzal si šunkový chlebiček.

Robin se v křesílku šklebí, jako by se jej slova výčitek, ostrých šípů ani nedotýkala, jako by všechny ty ostny létaly mimo něj, nezraňovaly, ale spíš těšily.

„Robine, tobě jsme s tatínkem k smíchu?“ zeptala se matka.

„Jemu jsme ...“, zakuckal se otec chlebičkem, jak se snažil rychle reagovat.

„Jemu jsme k smíchu, ale pamatuj si, že máš ode dneška utrum: snížené kapesné, žádných sto tisíc měsíčně, ale jen padesát, jasný, abys dostal rozum a začal brát život vážně! A žádný USA o prázdninách, pojedíš jen do Španělska jako nějaká socka, aby mladý pán viděl, jak se těžko vydělává na chléb náš vezdejší.“

„Tak vidím, rodičové, že vás to docela vzalo,“ směje se Robin na celé kolo.

„Ještě se tomu směj,“ napomíná syna matka. „Já všude říkám, že náš Robik studuje na soukromé politické škole, přípravce na prezidenty, velvyslance, poslance, senátory, jak se teď budu moci podívat kolegyním do očí na golfu,“ kroutí hlavou nevěřičně nalíčená matka Barbie, jako by byla na greenu minimálně pět ran nad par.

„To já v tvých letech, já už byl ve straně, a víš, jak jsem musel předstírat a lézt tajemníkovi do zadku, abych mohl kandidovat jako zástupce lidu ...“ mávne rukou otec a vezme si další chlebiček.

Služebná zatím přináší vídeňskou kávu a zákusky: „Budete si přát, milostivá paní?“

„Zatím nic,“ odhání vztekle služebnou paní domu, aby tak ještě něco zaslechla a rozkecala to na té jejich slezině ostatním služkám v satelitní hlídané zóně Miliardář.

„To je strašné,“ vezme ještě jednou otec do ruky vysvědčení, „copak ty neumíš lhát, že tady máš ze lhaní čtyřku?“

„Ale umím,“ neztrácí syn dobrou náladu.

„Aspoň nelži!“ okřikne jej matka.

„Tady to vidím, čtyřka ze lhaní, po kom jenom ty, ty kluku pitomá, seš?“ podívá se otec po matce Barbie.

„Víš, jak tatínek musel lhát, aby za totality mohl zůstat ve funkci, ale vydržel, i když tajemník na něj vymýšlel různé nástrahy, různé kontroly, přestavby, komplexní hodnocení a soubory opatření, ale tatínek lhal tak rafinovaně, že to na něm nikdo nepoznal, že lže, všichni mu věřili, že mluví pravdu, to byl panečku odboj ...“ usrkla Barbie z šálku kávy, jen pěna šlehačky jí ulpěla na horním rtu.

„Nebo tady, maminko, podívej,“ strká otec vysvědčení matce před oči, „ta čtyřka z kradení. Ty neumíš krást?“

Syn se jen směje, nic neříká, ale náramně se baví.

„Jak se tenkrát muselo krást, dokonce se říkalo, že kdo nekrade, okrádá rodinu!“ vysvětluje trpělivě matka.

„Jenže to byl jen takový šolich, tenkrát se ani pořádně krást nedalo, ale nová doba, ta si žádá nové krádeže, rozjeli jsme to konečně ve velkém, žádný troškaření, ale legálně, žádná levota, prostě jsme si nakradli v mezích zákona, já bych mohl vyprávět ...“ usrkne kávy otec.

„Robiku, nebo tady vidím lezení do zadku. Čtyřka! To je strašný,“ pokřikuje se matka.

„Jak já se nalezl do zadku tajemníkovi, slizounovi jednomu, musel jsem mu pořád podkuřovat, dělat jsem mu, co jsem mu na očích viděl, a stejně to někdy bylo málo, pořád byl s něčím nespokojenej, to byly hrozný časy. Třeba když se rozhodovalo, kdo bude na čelních místech kandidátky Národní fronty, ...,“ rozbřečel se otec.

„Ty ani nevíš, co to byla Národní fronta?“ zviditelnila se matka.

„To je něco ve Francii s tím Le Penem?“ zasmál se synátor.

„Ty pitomče, jeden, já bych ti, ...“ napřahuje otec ruku k pohlavku. „Nevíš nic, nic nechápeš, to byla doba, Národní fronta. Ale nemysli si, to lezení do zadku, to budeš potřebovat celej život, pořád budeš muset někomu podlejzat, abys byl u toho, když se budou dělit peníze a moc a ...,“ nadechl se otec.

„Leda bys byl prezidentem?“ zasnila se matka.

„S takovýmhle vysvědčením? Pche! Ten se nedostane ani na poslední místo kandidátky naší strany!“ rozkřikne se na manželku otec. „A i jako prezident musíš lízt do zadku našim spojencům, protože nežijeme v tom vzduchoprázdnu, že ano, prostě pořád musí někomu ...,“ zakousl se do dalšího chlebičku otec.

„Robiku, já jsem tak nešťastná, řekni, že to není pravda, že si z nás děláš jenom legraci,“ prosebně kleká na kolena paní domu.

„Vidíš ho, idiota jednoho, ty tady před ním padneš na kolena a mladý pán se jen náramně baví, jsme mu pro smích, ale s tím je konec, konec, rozumíš, ty idiote, blbče,“ chytí se na prsou a rychle zahučí do ušáku otec.

„Tatínku, nerozčiluj se, doktor ti zakázal ... já skočím pro tabletky,“ hledá ve skřínce pilulky matka.

„Tak vám rodičové musím poděkovat, protože takhle bych se nepobavil ani v Národním!“ dobrá nálada syna neopouští.

„Robiku, vidíš, jak tady tatínek umírá, ... ty snad nemáš ani srdce,“ pláče matka.

„Vážení rodičové, tak tady máte moje pravé vysvědčení, tohle byla jen taková zkouška,“ vysvětluje syn.

„Zkouška?“ zhluboka se nadechuje otec.

„No zkouška!“ odpoví rozesmátý syn.

„Jaká zkouška?“ diví se matka.

„Já jsem se s kámošem vsadil, že vám podstrčím padělaný vysvědčení, že to určitě nepoznáte a uděláte mi kázání a pořádnou scénu, že papírka trefí šlak, takže jsem vyhrál docela slušněj peníz,“ ústa od ucha k uchu vysvětluje syn.

„Co máš z padělání?“ koukne otec rychle na to právě vysvědčení.

„Jedničku!“ úlevně vydechne.

„Robiku, já věděla, že nás jen tak škádlíš,“ rozesměje se Barbie. „Dáš si něco ostřejšího a proč si nezapálíš, táta tady má kuřivo z celého světa.“

„Klid, máti,“ a ještě tady mám jedno překvapení. „Tohle jsou jen kopie, ale originál má dobře uschovanej. Našel jsem tátovo padělaný lustrační osvědčení, mám originál podpisu spolupráce a taky pár udání, takže ode dneška jedu do Jů Es Ej se svou squaw, na konto mi posílejte každej tejden dva melouny, abych tam nemusel živořit, koncem prázdnin se vrátím a pamatujte, že kdyby prašule nepřišly, tak se ty listiny o spolupráci objeví na veřejnosti ... čau!“ zamával rodičům synátor.

„Chlapče, takhle se mi líbíš, vidíš, já svýho tátu udal až ve třiceti a ty už to zkoušíš ve dvaceti,“ pochvaluje si otec. „Nová doba, všechno je tak nějak rychlejší!“

„A pak po kom ten kluk je,“ zasníla se Barbie, „Já mám takovou radost, táto, uděláme si hezkej večer a zejtra si zaletíme na prodlouženéj víkend třeba do Thajska!“

„Jasně, já mám taky obrovskou radost, že se ten kluk v životě neztratí!“ spokojeně mhouří oči hlava rodiny. A zakousne se do dalšího chlebičku, Toho humrového ...

(Povídka byla oceněna na literární soutěži Tachovská reneta 2015.)

ČAJ pro chvíle pohody

č.110, listopad 2015, ročník XIV

Vydáno 5. listopadu 2015 v Nové Pace

Redakce: Václav Franc, K Hájku 1724, 509 01 Nová Paka

Franczub@seznam.cz

Grafická úprava titulní strany Jozev dŘevník Borovský

Interní tiskovina regionálních autorů Jičínska.

TEXTY NEPROŠLY JAZYKOVOU ÚPRAVOU!